

مرکز خدمات سرمایه گذاری

سرمایه گذاری خارجی عربستان سعودی

نسخه شماره ۱

تدوین کنندگان:

مرسده خدادادی - میترا پویامهر

حقوق و مجوزها

گزارش حاضر نسخه ی شماره ۱ از مجموعه بررسی های سرمایه گذاری خارجی عربستان سعودی است که در مرکز خدمات سرمایه گذاری اتاق بازرگانی تهران تدوین شده است.

امیدواریم این گزارش اطلاعات و بینش سودمند برای مشارکت اقتصادی ایران با سایر کشورها و گسترش سرمایه گذاری خارجی فراهم نماید.

در صورت که علاقه مند به دریافت نسخه های آتی این گزارش یا مشارکت در تدوین می باشید، ایمیل یا اطلاعات تماس خود را به مرکز خدمات سرمایه گذاری cic@tccim.ir ارسال فرمائید.

اطلاعات تماس با مرکز خدمات سرمایه گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

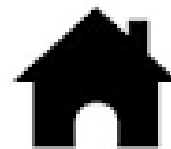
شماره تماس: ۸۸۱۰۷۸۷۵

فکس: ۸۸۷۲۰۴۶۱

آدرس:

تهران، خیابان وزرا، خیابان ۲۱، پلاک ۱۰، کدپستی: ۱۵۱۱۹۱۷۶۱۳

ایمیل:

cic@tccim.ir

وبسایت انگلیسی:

<https://cic.tccim.ir/>

وبسایت فارسی:

<https://cic.tccim.ir/persian/index>

چکیده

عربستان با ۸۳۴ میلیارد دلار تقریباً ۲,۳ برابر ایران تولید ناخالص داخلی (GDP) در سال ۲۰۲۱ داشته است در حالی که در سال ۲۰۰۹ دو کشور تولید ناخالص داخلی نزدیکی داشتند. سایر آمارهای اقتصادی بین‌المللی نیز بیانگر آن است که این کشور در اقتصاد کلان عملکرد بهتری نسبت به ایران در دهه‌های اخیر داشته است.

این کشور در زمینه‌ی سرمایه‌گذاری خارجی در سال ۲۰۲۱ موفق به جذب ۱۹,۳ میلیارد دلار سرمایه‌ی مستقیم خارجی شده است. رقمی که برای ایران بر اساس ارقام گزارش شده توسط آنکتاد، حدود ۱,۴ میلیارد دلار بوده است. هم‌چنین این کشور ۲۳,۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۱ در سایر کشورها سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داشته است.

کشور عربستان یک چشم‌انداز برای ۲۰۳۰ طراحی کرده است و منابع و سیاست‌های خود را برای دستیابی به آن بسیج کرده است. هدف آنها تنوع بخشیدن به اقتصاد عربستان سعودی به دور از نفت و ایجاد کسب‌وکار و مشاغل بیشتر در بخش خصوصی برای جمعیت جوان و در حال رشد آن کشور است. برای اجرای اصلاحات بلندپروازانه‌ی چشم‌انداز ۲۰۳۰، دولت عربستان سعودی به دنبال سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های روبهر شدی مانند زیرساخت‌ها، گردشگری، سرگرمی‌ها و انرژی‌های تجدیدپذیر است. هم‌چنین این کشور قصد دارد به یک مرکز حمل‌ونقل و لجستیک بزرگ تبدیل شود که آسیا، اروپا و آفریقا را به هم متصل می‌کند. برای این منظور، یک دسته پروژه‌های زیرساختی پیش‌بینی شده است که شامل شهرهای اقتصادی و مناطق ویژه‌ی اقتصادی است که به عنوان قطب صنایع پتروشیمی، معدنی، لجستیکی، تولیدی و دیجیتال عمل خواهند کرد و با توجه به توانمندی شرکت‌های داخلی در برخی این زمینه‌ها، پتانسیل مشارکت گسترده‌ی ایرانیان در این طرح‌ها می‌تواند مورد توجه قرار گیرد.

بنا به نظر برخی منتقدان، چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان با یک سری محدودیت‌ها روبه‌رو است و این کشور در پیگیری تنوع اقتصادی با چالش‌هایی مواجه است. سنت کارآفرینی در عربستان سعودی ضعیف است و اقتصاد عربستان سعودی همانند کشور ما تحت سیطره‌ی دولت است و دولت آن کشور نیز گاه‌آه اقداماتی را انجام می‌دهد که جو سرمایه‌گذاری را تضعیف و موجب اختلال در برخی از فعالیت‌های بخش خصوصی می‌شود. از طرفی این کشور فاقد سرمایه‌ی انسانی در توسعه‌ی فناوری مدرن و آموزش صنعتی است.

عربستان سعودی در سال ۲۰۲۱ استراتژی سرمایه‌گذاری ملی خود را اعلام کرد. هدف این استراتژی رشد اقتصاد عربستان از طریق افزایش سهم بخش خصوصی به ۶۵ درصد از کل تولید ناخالص داخلی و افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ۵,۷ درصد از کل تولید ناخالص داخلی است. هدف‌گذاری جریان خالص

سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ۱۰۳ میلیارد دلار در سال و سرمایه‌گذاری داخلی به حدود ۴۵۰ میلیارد دلار در سال؛ تا سال ۲۰۳۰ است. آنها برای پیگیری این مقاصد، سازمان سرمایه‌گذاری عمومی عربستان سعودی (SAGIA) را به سطح وزارت سرمایه‌گذاری عربستان سعودی (MISA) ارتقا داده‌اند.

شهروندان سعودی، شرکت‌های سعودی و نهادهای دولتی عربستان سعودی سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای در خارج از کشور دارند. عربستان با داشتن ۱۱۱ میلیارد دلار، شانزدهمین دارنده‌ی اوراق بهادار خزانه‌داری ایالات متحده در ژانویه‌ی ۲۰۲۳ بوده است. دولت عربستان سعودی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی (PIF) خود را به یک سرمایه‌گذار بین‌المللی و صندوق ثروت مستقل تبدیل کرده است. آرامکو و سابیک نیز سرمایه‌گذاران اصلی در خارج این کشور هستند.

در ۲۰۲۰، دولت عربستان سعودی قانون جدیدی را تصویب کرد که به شرکت‌های خارجی اجازه می‌داد وارد بخش معدن و سرمایه‌گذاری در منابع معدنی انجام دهند. عربستان از طریق استراتژی حمل‌ونقل و لجستیک ملی به دنبال ارتقای زیرساخت‌های حمل‌ونقل خود و افزایش ظرفیت بخش حمل‌ونقل هوایی به بیش از ۴٫۵ میلیون تن است. این استراتژی شامل ابتکاری برای اتصال عربستان سعودی به سایر کشورهای عربی خلیج فارس از طریق خط راه‌آهن است. دولت عربستان سعودی در نظر دارد تا ۱۴۷ میلیارد دلار در حمل و نقل و لجستیک در هشت سال آینده سرمایه‌گذاری کند.

سرمایه‌گذاری خارجی در ده بخش ممنوع است: اکتشاف، حفاری و تولید نفت، کیت‌رینگ بخش‌های نظامی، سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات در شهرهای مقدس مکه و مدینه از جمله حوزه‌های ممنوع برای سرمایه‌گذاری خارجی است. اگرچه شرکت‌های خارجی از سرمایه‌گذاری در بخش هیدروکربن بالادستی منع شده‌اند، اما دولت عربستان سعودی اجازه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش پایین‌دستی انرژی، از جمله پالایش و پتروشیمی را می‌دهد. از طرفی در سال‌های اخیر، عربستان سعودی بازارهای خدمات را به روی سرمایه‌گذاری خارجی باز کرده است، از جمله خدمات مالی و بانکی، خدمات توزیع عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، خدمات پایه و ارزش افزوده مخابراتی و سرمایه‌گذاری در بخش کامپیوتر و خدمات مرتبط.

عربستان سعودی معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه (BIT) با بیش از ۲۰ کشور امضا کرده است. هم‌چنین معاهدات با مفاد سرمایه‌گذاری (TIP) با برخی کشورها دارد.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان (PIF) یکی از بزرگترین صندوق‌های ثروت دولتی جهان است که دارایی‌های تحت مدیریت آن در سال ۲۰۲۲ حدود ۶۲۰ میلیارد دلار بوده است. و مقامات عربستانی پیش‌بینی می‌کنند در سال ۲۰۲۵ به میزان ۱۰۴۰ و در سال ۲۰۳۰ به ۱۹۵۰ میلیارد دلار برسد. در حال حاضر این صندوق برنامه ۲۰۲۱-۲۰۲۵ را در دست اجرا دارد. هدف آن انتقال اقتصاد عربستان از یک اقتصاد

وابسته به منابع به یک اقتصاد متنوع، مبتنی بر سرمایه‌گذاری است که در آن دارایی‌های سرمایه‌ای جدید کارآمدتر بوده و قادر به تولید محصول با حاشیه سود بالاتر هستند.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان شش استخر سرمایه‌گذاری ایجاد کرده است که چهار مورد آن داخلی و دو مورد آن بین‌المللی است. منابع مالی آن از طریق تزریق سرمایه از طرف دولت، ابزارهای وام و بدهی، دارایی‌های دولتی که به PIF منتقل شده است و سود انباشته حاصل از سرمایه‌گذاری‌ها تامین می‌شود.

استخر سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک بین‌المللی (ISI) شامل سرمایه‌گذاری‌هایی است که خارج از عربستان و منطقه مناه هستند. صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان ارتباطات عمیقی با سرمایه‌گذاران و شرکای بین‌المللی، مدیران دارایی، بانک‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌های کارگزاری بین‌المللی ایجاد کرده است تا به یکی از بزرگترین موسسات سرمایه‌گذاری در جهان تبدیل شود. این صندوق از نظر جغرافیایی، سرمایه‌گذاری‌های خود را در آمریکای شمالی، اروپا، آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا گسترش داده است. همچنین به سرمایه‌گذاری در طبقات مختلف دارایی پرداخته است که شامل سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم در بازارهای دولتی و خصوصی، سهام، درآمد ثابت، مستغلات، زیرساخت‌ها و غیره است.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان ۲۰ میلیارد دلار به برنامه صندوق زیرساخت بلکستون متعهد شده است که هدف آن مدرن‌سازی زیرساخت‌های ایالات متحده است. هم‌چنین توافق‌نامه‌هایی با صندوق سرمایه‌گذاری مستقیم روسیه برای سرمایه‌گذاری ۱۰ میلیارد دلار در پروژه‌های مشترک بین عربستان سعودی و روسیه، ۱۰ میلیارد دلار با برزیل برای سرمایه‌گذاری در دو صندوق سهام خصوصی و زیرساخت، ۲ میلیارد دلار در سهام خصوصی فرانسه منعقد کرده است.

سرمایه‌گذاری ۴۵ میلیارد دلاری در صندوق چشم‌انداز سافت‌بانک، ۳،۵ میلیارد دلار در اوبر، ۱،۵ میلیارد دلار در جیو (پلتفرم خدمات مخابراتی و دیجیتال در هند)، ۱،۳ میلیارد دلار در خرده‌فروشی ریلاینس (بزرگترین خرده‌فروش فیزیکی در هند)، ۲،۸ میلیارد دلار در لوسید موتورز، ۵،۳ میلیارد دلار در آکورا اینوست (مالک و اپراتور صدها هتل در سراسر جهان) از نمونه سرمایه‌گذاری‌های خارجی این صندوق هستند. دولت عربستان سعودی همچنین به دنبال سرمایه‌گذاری خارجی برای شهرهای اقتصادی و پروژه‌های گیگای خود است. این پروژه‌ها توسعه‌هایی در مقیاس بزرگ و در مناطق مختلف هستند که بر صنایع خاصی مانند فناوری، انرژی، لجستیک، گردشگری، سرگرمی و زیرساخت تمرکز دارند. پروژه‌های نئوم، پروژه‌ی دریای سرخ، روشن، قیدیه، دیریه، أمالا، منطقه مالی ملک عبدالله و اسیر از جمله این موارد هستند. دولت عربستان سعودی برای جذب گردشگران به این سایت‌های جدید، ویزای گردشگری جدیدی را در سال ۲۰۱۹ برای مسافران غیرمذهبی معرفی کرد و در پذیرش مسافران خارجی سهل‌گیری پیش گرفته است.

شرکت آکوا پاور (با حدود ۷۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری)، شرکت سرمایه‌گذاری عربستان سعودی، شرکت تدارکات یکپارچه ملی، نون (تجارت الکترونیک)، شرکت فناوری اطلاعات عربستان، ریفاینانس املاک و مستغلات عربستان، سرمایه‌گذاری بازیافت عربستان، سرمایه‌گذاری سرگرمی عربستان، بانک عرب (آمان و سوئیس)، بانک بین‌المللی خلیج فارس، بانک ملی عربستان، شرکت‌های اسما کپیتال، شرکت قهوه عربستان سعودی، شرکت سعودی برای هوش مصنوعی و گروه بوتیک از جمله سرمایه‌گذاری‌های داخلی و منطقه‌ها هستند.

عربستان ابتکار سرمایه‌گذاری آینده را در سال ۲۰۱۷ راه‌اندازی کرده است و به دنبال تبدیل شدن به یک نهاد مؤثر و تأثیرگذار در راستای روندهای سرمایه‌گذاری جهانی در بخش‌های مختلف اقتصادی است. از سال ۲۰۱۷، بیش از ۵۵۰ سخنران با بیش از ۱۳۰۰۰ شرکت‌کننده دعوت شده‌اند و در سال ۲۰۱۹، این ابتکار موفق شد به یکی از سه رویداد اقتصادی برتر جهان تبدیل شود.

از زمان برقراری روابط دیپلماتیک بین چین و عربستان در سال ۱۹۹۰، پیشرفت‌های زیادی در زمینه‌های مختلف همکاری حاصل شده است. در سال ۲۰۱۳، چین به بزرگترین شریک تجاری عربستان سعودی تبدیل شد. در ۲۰۱۶، رئیس‌جمهور چین شی جین‌پینگ طی یک سفر دولتی به عربستان سعودی، توافق دوجانبه‌ای ایجاد کرد که هر دو طرف یک مشارکت استراتژیک جامع را ایجاد کنند. چین و عربستان سعودی برای ترویج همسویی ابتکار کمربند و راه و چشم‌انداز ۲۰۳۰، یک کمیسیون همکاری در سطح بالا را ایجاد کردند. عربستان سعودی در سال‌های اخیر روابط اقتصادی و دیپلماتیک خود را با چین تحت ابتکار کمربند و راه به شدت توسعه داده است و به دنبال ایفای نقش فعالانه در ارتقای همکاری‌های متقابل تحت چارچوب ابتکار کمربند و راه است و به دنبال آن است تا از طریق مشارکت در ابتکار کمربند و راه چین، یکپارچگی در خاورمیانه و جهان را به طور کلی ارتقا دهد، بازارهای داخلی و بین‌المللی را بیشتر به هم متصل کند و به هدف خود برای تبدیل شدن به یک نقطه اتکا در امتداد زنجیره تامین دریای سرخ دست یابد. چین در سال ۲۰۲۲، ۳۲٫۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری و ۳۵٫۳ میلیارد دلار تامین مالی کرده است. عربستان با جذب ۵٫۶ میلیارد دلار در رتبه دوم قرار دارد. سرمایه‌گذاری چین در زمینه‌ی گازی در سال ۲۰۲۲ به میزان ۴٫۸ میلیارد دلار رسیده است که ۴٫۶ میلیارد دلاری در شرکت خطوط لوله گاز آرامکو در عربستان سعودی بوده است.

فهرست مطالب

۱	شاخص‌های منتخب اقتصاد عربستان	۱
۵	چشم‌انداز ۲۰۳۰ و سیاست‌های سرمایه‌گذاری عربستان	۵
۹	بخش‌های ممنوع سرمایه‌گذاری خارجی در عربستان	۹
۱۰	سرمایه‌گذاری بین‌المللی عربستان	۱۰
۱۳	صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان	۱۳
۱۳	اهداف و چشم‌انداز	۱۳
۱۷	سرمایه‌گذاری استراتژیک بین‌المللی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان	۱۷
۲۱	پروژه‌های گیگا	۲۱
۲۷	پروژه‌های داخلی	۲۷
۳۰	منطقه منا	۳۰
۳۳	عربستان و ابتکار کمربند و راه (BRI) چین	۳۳

فهرست نمودارها

۱	نمودار ۱. مقایسه تولید ناخالص داخلی (GDP) جاری ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۰۰	۱
۱	نمودار ۲. مقایسه تولید ناخالص داخلی سرانه ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۰۰	۱
۲	نمودار ۳. مقایسه تورم ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۲۱-۲۰۰۰	۲
۲	نمودار ۴. مقایسه نرخ بیکاری ایران و عربستان ۲۰۲۱-۲۰۰۰	۲
۳	نمودار ۵. مقایسه جمعیت و مساحت ایران و عربستان	۳
۳	نمودار ۶. جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۲۱-۱۹۹۰	۳
۴	نمودار ۷. جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی عربستان در سایر کشورها ۲۰۲۱-۱۹۹۰ بر حسب میلیارد دلار	۴
۱۴	نمودار ۸. دارایی‌های تحت مدیریت صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان	۱۴

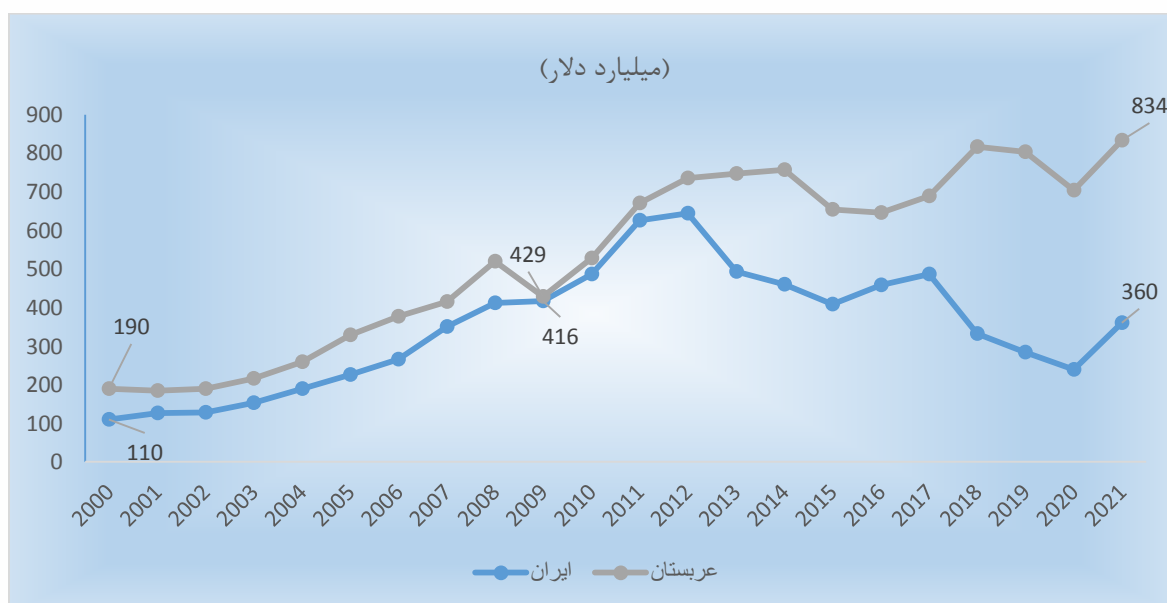
فهرست جداول

۳	جدول ۱. صادرات و واردات و تراز تجاری عربستان در سال ۲۰۲۱	۳
۳	جدول ۲. مقایسه جایگاه اقتصاد ایران و عربستان در برخی شاخص‌های بین‌المللی	۳
۱۱	جدول ۳. معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه عربستان با سایر کشورها	۱۱
۱۲	جدول ۴. معاهدات با مفاد سرمایه‌گذاری (TIP) عربستان و سایر کشورها	۱۲
۱۵	جدول ۵. استخرهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان	۱۵

۱ شاخص‌های منتخب اقتصاد عربستان

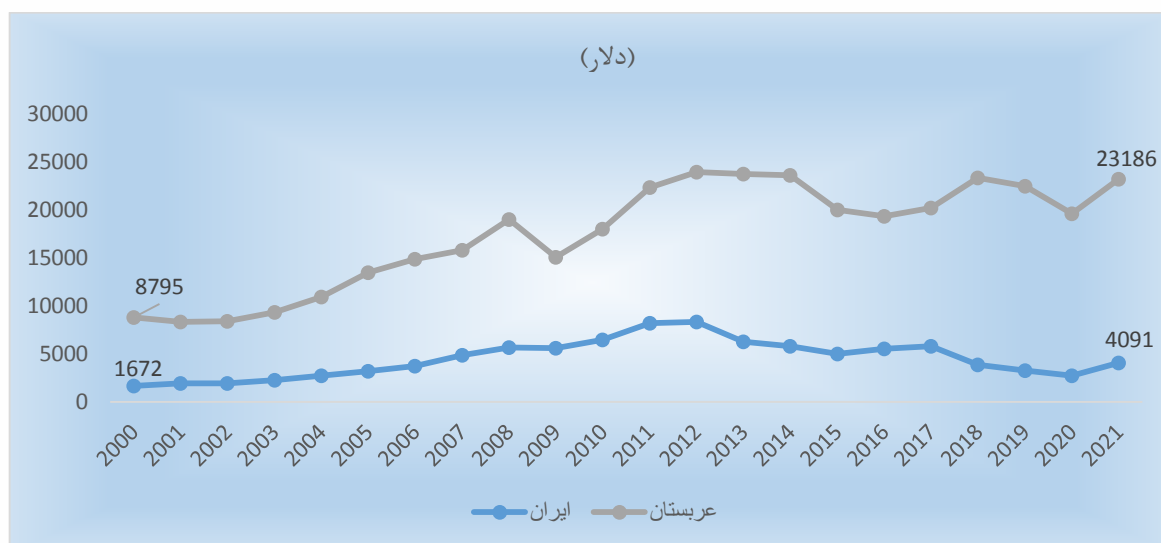
در این قسمت اطلاعاتی در مورد برخی شاخص‌های منتخب اقتصادی عربستان سعودی آورده شده است. بر اساس آمار بانک جهانی، تولید ناخالص داخلی (GDP) ایران و عربستان در سال ۲۰۰۹ تقریباً نزدیک به یکدیگر بوده است (عربستان ۴۲۹ میلیارد دلار و ایران ۴۱۶ میلیارد دلار) اما بعد از آن فاصله بین دو کشور به مرور زیاد شده است؛ در سال ۲۰۲۱، تولید ناخالص داخلی (GDP) برای ایران ۳۶۰ میلیارد دلار گزارش شده است، در حالی که عربستان به ۸۳۴ میلیارد دلار یعنی تقریباً ۲,۳ برابر ایران رسیده است.

نمودار ۱. مقایسه تولید ناخالص داخلی (GDP) جاری ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۲۱

منبع: بانک جهانی

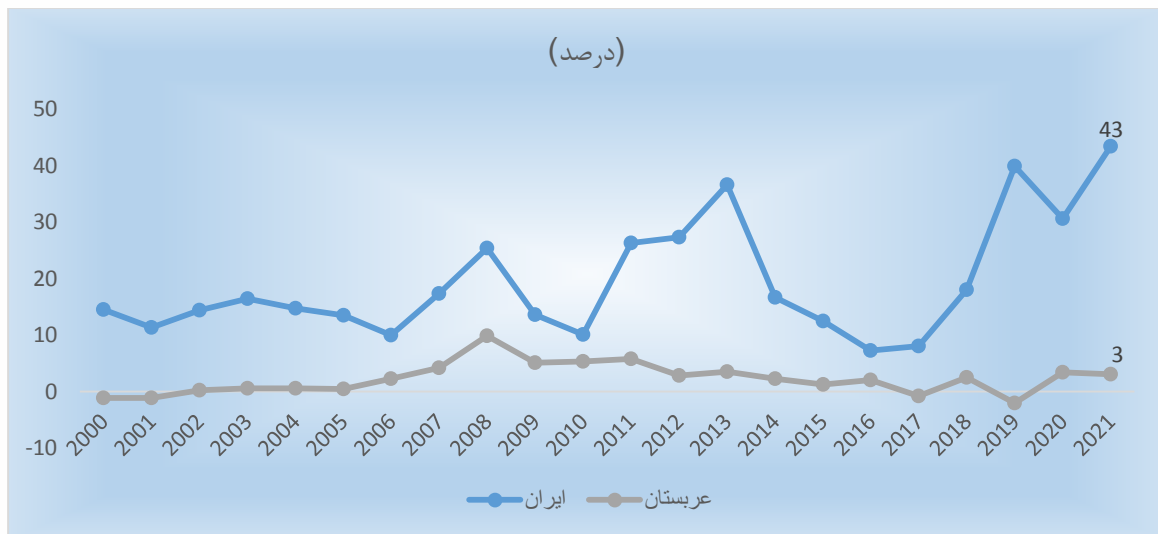
نمودار ۲. مقایسه تولید ناخالص داخلی سرانه ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۲۱

منبع: بانک جهانی

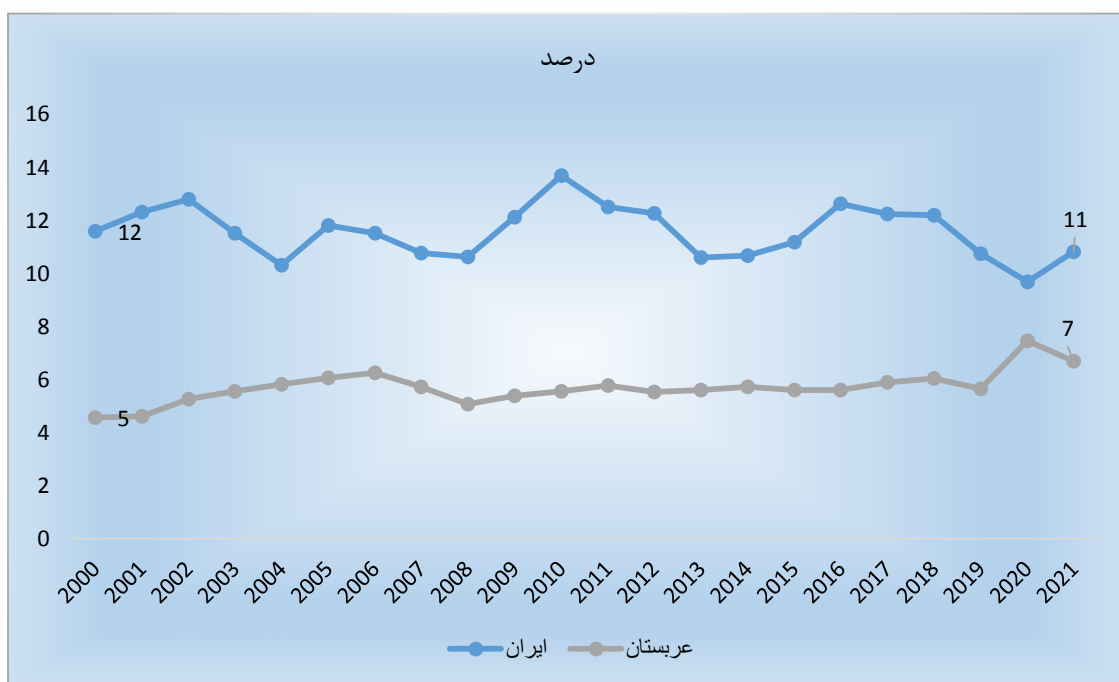

نمودار ۳. مقایسه تورم ایران و عربستان طی سال‌های ۲۰۰۰-۲۰۲۱

منبع: بانک جهانی

نمودار ۴. مقایسه نرخ بیکاری ایران و عربستان ۲۰۰۰-۲۰۲۱

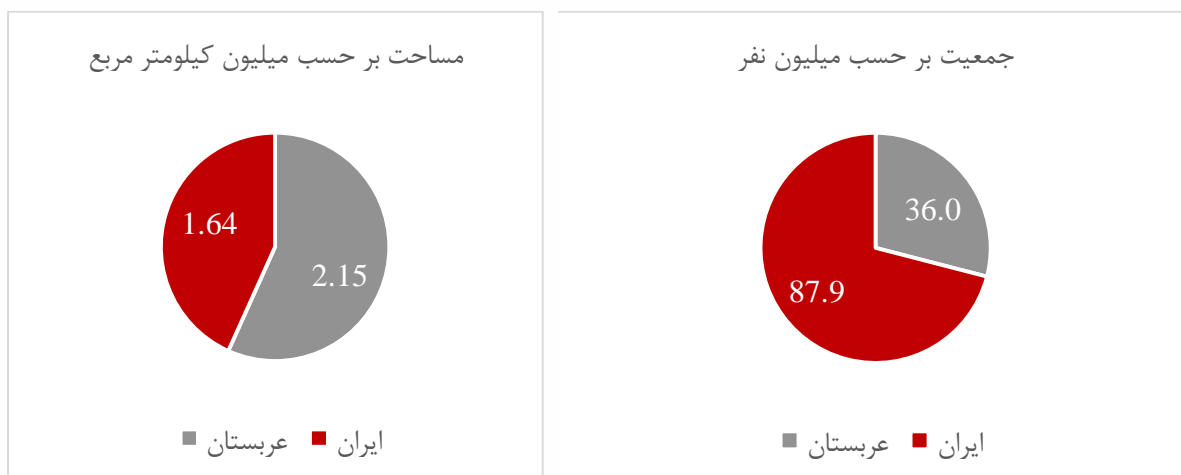

منبع: بانک جهانی

جدول 1. صادرات و واردات و تراز تجاری عربستان در سال ۲۰۲۱

صادرات (میلیارد دلار)	واردات (میلیارد دلار)	تراز تجاری (میلیارد دلار)
۲۸۶	۱۵۳	+۱۳۴

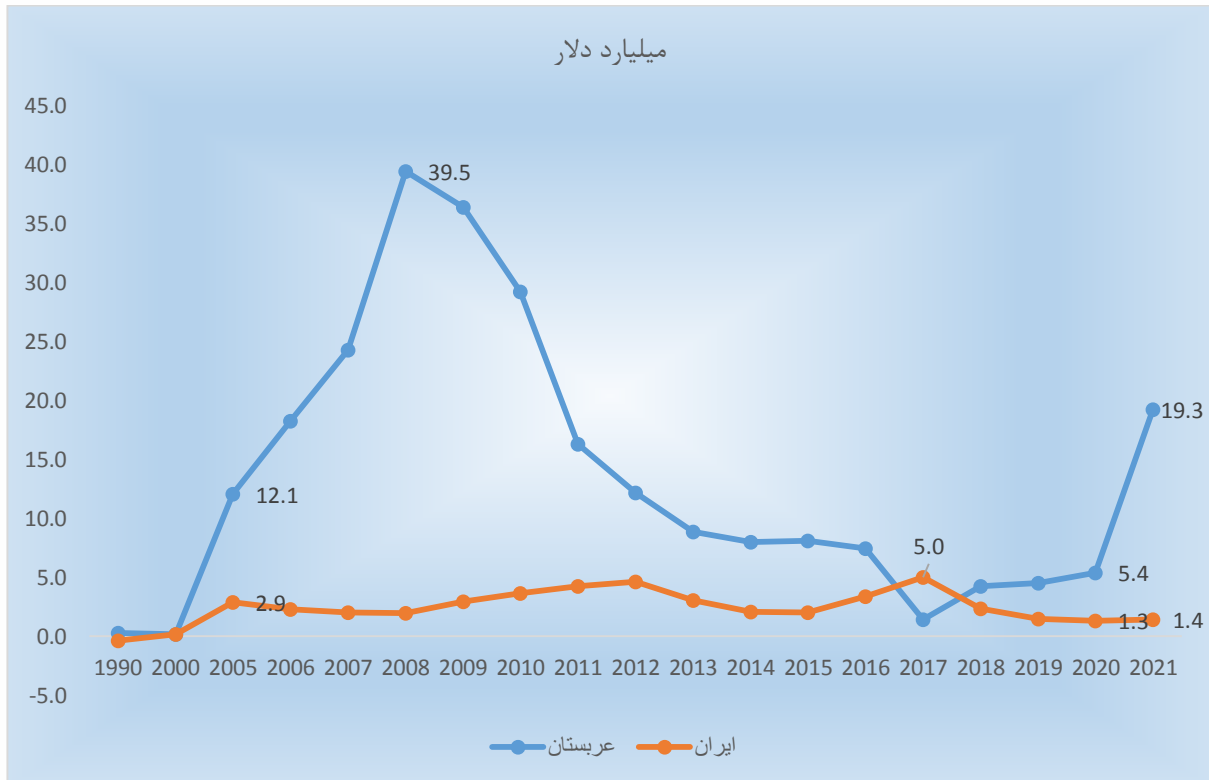
نمودار 5. مقایسه جمعیت و مساحت ایران و عربستان

جدول 2. مقایسه جایگاه اقتصاد ایران و عربستان در برخی شاخص‌های بین‌المللی

شاخص	منبع	وضعیت ایران	وضعیت عربستان
سهم ارزش افزوده بخش صنعت (شامل ساخت) از GDP	بانک جهانی	۲۱٪ (۲۰۲۱)	۱۳٪ (۲۰۲۱)
سهولت کسب‌وکار	بانک جهانی	امتیاز ۵۹ از ۱۰۰ (۲۰۱۹)	امتیاز ۷۱ از ۱۰۰ (۲۰۱۹)
رقابت پذیری صنعتی	گزارش ۲۰۲۲ یونیدو	رتبه ۵۵ بین ۱۵۴ کشور (۲۰۲۰)	رتبه ۴۱ بین ۱۵۴ کشور (۲۰۲۰)
آزادی اقتصادی	گزارش ۲۰۲۲ فریزر	رتبه ۱۵۹ بین ۱۶۵ کشور (۲۰۲۰)	رتبه ۸۶ بین ۱۶۵ کشور (۲۰۲۰)
نوآوری جهانی	گزارش ۲۰۲۲ سازمان جهانی مالکیت فکری (WIPO)	رتبه ۵۳ بین ۱۳۲ کشور (۲۰۲۲)	رتبه ۵۱ بین ۱۳۲ کشور (۲۰۲۲)
رقابت پذیری جهانی	مجمع جهانی اقتصاد	رتبه ۹۹ بین ۱۴۱ کشور (۲۰۱۹)	رتبه ۳۶ بین ۱۴۱ کشور (۲۰۱۹)

نمودار ۶. جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ایران و عربستان طی سال‌های ۱۹۹۰-۲۰۲۱

منبع: گزارش سرمایه‌گذاری جهانی آنکتاد ۲۰۲۲

نمودار ۷. جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سایر کشورها ۱۹۹۰-۲۰۲۱ بر حسب میلیارد دلار

منبع: گزارش سرمایه‌گذاری جهانی آنکتاد ۲۰۲۲

۲ چشم‌انداز ۲۰۳۰ و سیاست‌های سرمایه‌گذاری عربستان

چشم‌انداز ۲۰۳۰ به رهبری ولیعهد محمد بن سلمان، نقشه راهی برای توسعه بخش‌های جدید اقتصادی و گذار به اقتصاد دانش‌بنیان دیجیتال را ارائه می‌کند. هدف از این اصلاحات، تنوع بخشیدن به اقتصاد عربستان سعودی به دور از نفت و ایجاد مشاغل بیشتر در بخش خصوصی برای جمعیت جوان و در حال رشد است. برای اجرای اصلاحات بلندپروازانه‌ی چشم‌انداز ۲۰۳۰، دولت عربستان سعودی به دنبال سرمایه‌گذاری خارجی در بخش‌های روبه‌رشدی مانند زیرساخت‌ها، گردشگری، سرگرمی‌ها و انرژی‌های تجدیدپذیر است. عربستان سعودی قصد دارد به یک مرکز حمل‌ونقل و لجستیک بزرگ تبدیل شود که آسیا، اروپا و آفریقا را به هم متصل می‌کند. پروژه‌های زیرساختی مرتبط با این هدف شامل «شهرهای اقتصادی» و مناطق ویژه اقتصادی است که به عنوان قطب صنایع پتروشیمی، معدنی، لجستیکی، تولیدی و دیجیتال عمل خواهند کرد. دولت عربستان سعودی قصد دارد و سعت شهر ریاض را دو برابر کند و سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گیگای چند میلیارد دلاری شامل نئوم^۱، قیدیه^۲، پروژه دریای سرخ، و آمالا^۳ را ترویج می‌کند. عربستان همچنین در حال توسعه‌ی زیرساخت‌های گردشگری در مکان‌های طبیعی مانند العلا^۴ است و دولت عربستان سعودی به رشد ابتکار موفق فصول عربستان سعودی که میزبان رویدادهای گردشگری و فرهنگی در سراسر کشور است، ادامه می‌دهد.

بخش سرگرمی و ورزش عربستان، به کمک کاهش محدودیت‌های اجتماعی، برای سرمایه‌گذاری خارجی نیز آماده است. این کشور امیدوار است که صدها سالن سینما بسازد و دولت عربستان سعودی در نظر دارد توافقنامه‌هایی را برای استودیوهای تولید در عربستان سعودی برای تولید فیلم‌هایی امضا کند. دولت عربستان سعودی به دنبال میزبانی رویدادهای ورزشی در کلاس جهانی است و قبلاً میزبان تور گلف اروپا، دیریه، ای‌پریکس^۵، رالی داکار و جایزه‌ی بزرگ فرمول یک عربستان بوده است. علاوه بر این، جشنواره‌های فیلم و کنسرت‌های اخیر، تقاضای زیادی برای رویدادهای هنری و فرهنگی نشان داده است. دولت عربستان سعودی مشتاق سرمایه‌گذاری خارجی در پروژه‌های سبز مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر، هیدروژن، مدیریت زیاله و جذب کربن برای رسیدن به انتشار خالص صفر تا سال ۲۰۶۰ است.

فشار برای تولید درآمد غیرنفتی و ایجاد فرصت‌های شغلی بیشتر برای شهروندان سعودی، دولت عربستان سعودی را بر آن داشته تا اقداماتی را انجام دهد که ممکن است جو سرمایه‌گذاری این کشور را در آینده تضعیف کند. افزایش هزینه‌ها برای کارگران مهاجر و وابستگان آنها، و همچنین سیاست‌های «سعودی‌سازی»

¹ NEOM

² Qiddiya

³ Amaala

⁴ AlUla

⁵ ePrix

که برخی مشاغل را ملزم به استخدام سهمیه‌ای از کارگران سعودی می‌کند، منجر به اختلال در برخی از فعالیت‌های بخش خصوصی شده است. علاوه بر این، در حالی که هنوز جزئیات مشخصی منتشر نشده است، عربستان سعودی در سال ۲۰۲۱ اعلام کرد که شرکت‌های چند ملیتی که می‌خواهند با دولت عربستان سعودی قرارداد ببندند باید تا سال ۲۰۲۴ دفتر مرکزی منطقه‌ای خود را در عربستان سعودی ایجاد کنند.

لازم به ذکر است چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان با یک سری محدودیت‌ها مواجه است. عربستان سعودی همچنان در پیگیری تنوع اقتصادی با مشکلات ساختاری مواجه است. سنت کارآفرینی در عربستان سعودی ضعیف است و این کشور فاقد سرمایه انسانی در توسعه فناوری مدرن و آموزش صنعتی است. چالش‌های زیادی در توسعه صنایع غیرنفتی مانند بخش تولید وجود دارد. عناصر مذهب نیز ممکن است مانع تحقق اهداف اقتصادی چشم‌انداز ۲۰۳۰ شوند.

دولت عربستان سعودی از سال ۲۰۱۸ گام‌های مهمی برای بهبود حفاظت، اجرا و آگاهی از حقوق مالکیت معنوی (IPR) برداشته است. در حالی که برخی نگرانی‌ها در مورد حفاظت از حقوق مالکیت معنوی در بخش داروسازی وجود دارد، هیچ رویداد جدیدی در رابطه با حفاظت از داده‌های نظارتی برای اطلاعات بهداشتی و ایمنی از اکتبر ۲۰۲۰ گزارش نشده است و در مارس ۲۰۲۲ عربستان سعودی بیانیه‌ای عمومی به منظور حفاظت از داده‌ها در عربستان برای پنج سال صادر کرد. در حالی که کاهش شدید قیمت نفت در سال ۲۰۲۰ وضعیت مالی عربستان سعودی را تحت فشار قرار داد، جهش متعاقب آن در قیمت نفت درآمد دولت را افزایش داد و دولت عربستان سعودی انتظار مازاد بودجه در سال ۲۰۲۲ را دارد.

دولت عربستان سعودی به دنبال جذب ۳ تریلیون دلار سرمایه‌گذاری خارجی برای ارتقای توسعه اقتصادی، انتقال تخصص و فناوری خارجی به عربستان سعودی، ایجاد شغل برای اتباع سعودی و افزایش صادرات غیرنفتی عربستان سعودی است.

در اکتبر ۲۰۲۱، عربستان سعودی استراتژی سرمایه‌گذاری ملی خود را اعلام کرد که به این کشور کمک می‌کند تا به اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰ خود دست یابد. استراتژی سرمایه‌گذاری ملی طرح‌های سرمایه‌گذاری را برای بخش‌هایی از جمله تولید، انرژی‌های تجدیدپذیر، حمل‌ونقل و لجستیک، گردشگری، زیرساخت‌های دیجیتال و مراقبت‌های بهداشتی ترسیم می‌کند. هدف این استراتژی رشد اقتصاد عربستان از طریق افزایش سهم بخش خصوصی به ۶۵ درصد از کل تولید ناخالص داخلی و افزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ۵,۷ درصد از کل تولید ناخالص داخلی است. هدف استراتژی سرمایه‌گذاری ملی، افزایش جریان خالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به ۱۰۳ میلیارد دلار در سال و افزایش سرمایه‌گذاری داخلی به حدود ۴۵۰ میلیارد دلار در سال تا سال ۲۰۳۰ است.

وزارت سرمایه‌گذاری عربستان سعودی (MISA)، که سابقاً سازمان سرمایه‌گذاری عمومی عربستان سعودی (SAGIA) بود، سرمایه‌گذاری خارجی در این کشور را کنترل و تنظیم می‌کند، برای سرمایه‌گذاران بالقوه مجوز صادر می‌کند و برای تقویت و ارتقای فرصت‌های سرمایه‌گذاری در سراسر اقتصاد تلاش می‌کند. وزارت سرمایه‌گذاری عربستان سعودی که در ابتدا به عنوان یک آژانس نظارتی تأسیس شد، به طور فزاینده‌ای تمرکز خود را به ارتقاء و کمک به سرمایه‌گذاری معطوف کرده است.

دولت عربستان سعودی اصلاحاتی را برای بهبود جذابیت این پادشاهی به عنوان یک مقصد برای سرمایه‌گذاری اتخاذ کرده است. مدت زمان تایید پروانه‌ها را از روز به ساعت کاهش داده، اسناد گمرکی مورد نیاز را کاهش داده، دوره‌ی ترخیص کالا از گمرک را از هفته به ساعت کاهش داده و دوره‌ی مجوز سرمایه‌گذار را به پنج سال افزایش داده است. مجوزهای الکترونیکی را برای ارائه‌ی یک فرآیند کارآمدتر و کاربرپسندتر و خدمات صدور یا تمدید مجوز «آنی» آنلاین برای سرمایه‌گذاران خارجی که در بازار سهام محلی یا بین‌المللی فهرست شده‌اند و شرایط خاصی را برآورده می‌کنند، راه‌اندازی کرده است. دولت عربستان سعودی اجازه‌ی مالکیت ۱۰۰ درصد خارجی در بیشتر بخش‌ها را می‌دهد.

ریسک کشوری در عربستان سعودی کم است. در رتبه بندی، OECD ریسک کشوری عربستان ۲ است و این کشور دارای رتبه‌بندی درجه‌ی سرمایه‌گذاری از هر سه آژانس اصلی رتبه‌بندی خصوصی است. این نشان می‌دهد که احتمال کمی وجود دارد که این کشور قادر به انجام تعهدات بدهی خارجی خود نباشد.

خطر سلب مالکیت در عربستان سعودی متوسط است. گزارشات منتشر شده‌ی آمریکا در خصوص محیط سرمایه‌گذاری عربستان خاطر نشان می‌کنند که هیئت رسیدگی به شکایات عربستان به طور کلی صلاحیت رسیدگی به اختلافات تجاری بین دولت و پیمانکاران خصوصی را دارد. این هیئت همچنین جوایز خارجی و تصمیمات دادگاه را برر سی می‌کند تا اطمینان حاصل شود که با قوانین شریعت مطابقت دارند. این روند برر سی می‌تواند طولانی باشد و نتایج آن غیرقابل پیش‌بینی است. علاوه بر این، برخی از اختلافات از طریق نهادها و فرآیندهای اداری درون‌وزارتی در عربستان سعودی به جای دادگاه رسیدگی می‌شود. آمریکا از هیچ موردی مبنی بر سلب مالکیت سرمایه‌گذاران خارجی بدون غرامت کافی اطلاعی ندارد، اما مجوزهای سرمایه‌گذاری برخی از شرکت‌های کوچک و متوسط بدون توجیه لغو شده است و باعث شده که سرمایه‌گذاری‌های خود را از دست بدهند.

شهروندان خصوصی سعودی، شرکت‌های سعودی و نهادهای دولت عربستان سعودی سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای در خارج از کشور دارند.

عربستان با داشتن ۱۱۱ میلیارد دلار، شانزدهمین دارنده‌ی اوراق بهادار خزانه‌داری آمریکا در ژانویه ۲۰۲۳ بوده است.

دولت عربستان سعودی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی (PIF) خود را به یک سرمایه‌گذار بین‌المللی و صندوق ثروت مستقل تبدیل کرده است. آرامکو و سابیک نیز سرمایه‌گذاران اصلی در ایالات متحده هستند. در سال ۲۰۱۷، عربستان سعودی آرامکو مالکیت کامل موتیوا^۱، بزرگترین پالایشگاه آمریکای شمالی در پورت آرتور تگزاس را به دست آورد. در دسامبر ۲۰۲۱، سرمایه‌گذاری مشترک ۱۰ میلیارد دلاری گلف کوست گروت ونچرز^۲، اکسون موبیل-سابیک^۳، فعالیت خود را در تاسیسات پتروشیمی جدید خود در نزدیکی کورپوس کریستی^۴، تگزاس آغاز کرد.

فرصت‌های سرمایه‌گذاری در بخش معدن عربستان سعودی همچنان در حال گسترش است. در ژوئن ۲۰۲۰، دولت عربستان سعودی قانون جدیدی را تصویب کرد که به شرکت‌های خارجی اجازه می‌داد وارد بخش معدن شوند و سرمایه‌گذاری در منابع معدنی انجام دهند. این قانون؛ تأسیس یک صندوق معدن را برای تأمین مالی پایدار، حمایت از برنامه‌های بررسی و اکتشاف زمین‌شناسی و بهینه‌سازی منابع معدنی ملی به ارزش ۱٫۳ تریلیون دلار تسهیل می‌کند. این قانون به دنبال آن است تا سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی را تا ۶۴ میلیارد دلار افزایش دهد، واردات را به میزان ۹٫۸ میلیارد دلار کاهش دهد و تا سال ۲۰۳۰ برای ۲۰۰۰۰۰ شغل مستقیم و غیرمستقیم ایجاد کند.

در ژوئن ۲۰۲۱، ولیعهد محمد بن سلمان، استراتژی حمل‌ونقل و لجستیک ملی را برای ارتقای زیرساخت‌های حمل‌ونقل در سراسر عربستان سعودی راه اندازی کرد. هدف این استراتژی ارتقای موقعیت عربستان سعودی به عنوان یک مرکز لجستیکی جهانی، بهبود کیفیت زندگی و متعادل کردن بودجه عمومی است. این استراتژی خواستار راه‌اندازی یک شرکت هواپیمایی ملی جدید با هدف افزایش تعداد مقاصد بین‌المللی ارائه شده توسط این کشور به بیش از ۲۵۰ مقصد است. هدف دولت عربستان سعودی نیز افزایش ظرفیت بخش حمل‌ونقل هوایی به بیش از ۴٫۵ میلیون تن است. این استراتژی شامل ابتکاری برای اتصال عربستان سعودی به سایر کشورهای عربی خلیج فارس از طریق یک خط راه آهن است. دولت عربستان سعودی در نظر دارد تا ۱۴۷ میلیارد دلار در حمل و نقل و لجستیک در هشت سال آینده سرمایه‌گذاری کند.

¹ Motiva

² Gulf Coast Growth Ventures

³ ExxonMobil-SABIC

⁴ Corpus Christi

۳ بخش‌های ممنوع سرمایه‌گذاری خارجی در عربستان

سرمایه‌گذاری خارجی در ده بخش در عربستان ممنوع است:

- (۱) اکتشاف، حفاری و تولید نفت به جز خدمات مربوط به بخش معدن که در طبقه‌بندی محصور محصولات (CPC) 5115+883 فهرست شده است.
- (۲) کیت‌رینگ بخش‌های نظامی
- (۳) خدمات امنیتی و کارآگاهی
- (۴) سرمایه‌گذاری املاک و مستغلات در شهرهای مقدس مکه و مدینه (توجه: سرمایه‌گذاری خارجی در املاک و مستغلات در مکه و مدینه در مکان‌های خاص مجاز است و محدود به اجاره‌های ۹۹ ساله است).
- (۵) خدمات توریستی و راهنمایی گردشگری مذهبی مرتبط با حج و عمره
- (۶) دفاتر کاریابی
- (۷) کارگزاران کمیسیون بین‌المللی که تحت CPC 621 طبقه‌بندی شده‌اند
- (۸) خدمات ارائه‌شده توسط ماماها، پرستاران، خدمات فیزیوتراپی، و خدمات شبه‌دکتری طبقه‌بندی‌شده تحت CPC 93191
- (۹) شیلات
- (۱۰) مراکز سموم، بانک خون و خدمات قرنطینه

شرکت‌های خارجی از سرمایه‌گذاری در بخش هیدروکربن بالادستی منع شده‌اند، اما دولت عربستان سعودی اجازه سرمایه‌گذاری خارجی در بخش پایین‌دستی انرژی، از جمله پالایش و پتروشیمی را می‌دهد. اکسون موبیل، شل، سینوپک چین و سومیتومو کمیکال ژاپن با آرامکو عربستان در پالایشگاه‌های داخلی شریک هستند. شل، اکسون موبیل، شورون و سایر سرمایه‌گذاران بین‌المللی سرمایه‌گذاری مشترکی با عربستان سعودی آرامکو و/یا شرکت صنایع پایه عربستان (یکی از زیرمجموعه‌های کاملاً تحت مالکیت آرامکو از سال ۲۰۲۰) کارخانه‌های پتروشیمی در مقیاس بزرگ دارند. شرکت داو کمیکال و آرامکوی عربستان سعودی در سرمایه‌گذاری مشترک ۲۰ میلیارد دلاری سادارا با بزرگترین مجتمع تولید پتروشیمی یکپارچه جهان شریک هستند.

در سال‌های اخیر، عربستان سعودی بازارهای خدمات بیشتری را به روی سرمایه‌گذاری خارجی باز کرده است، از جمله خدمات مالی و بانکی. تعمیر و نگهداری هواپیما؛ سیستم‌های رزرو کامپیوتری؛ خدمات توزیع

^۱ SABIC

عمده‌فروشی، خرده‌فروشی؛ خدمات پایه و ارزش‌افزوده مخابراتی؛ و سرمایه‌گذاری در بخش کامپیوتر و خدمات مرتبط. در سال ۲۰۱۶، عربستان سعودی به طور رسمی مالکیت کامل خارجی بر مشاغل خرده‌فروشی و عمده‌فروشی در این کشور را تایید کرد.

۴ قراردادهای سرمایه‌گذاری بین‌المللی عربستان

قراردادهای سرمایه‌گذاری بین‌المللی^۱ (IIA) به دو نوع تقسیم می‌شوند:

(۱) معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه^۲ (BIT)

(۲) معاهدات با مفاد سرمایه‌گذاری^۳ (TIP)

اکثریت قراردادهای سرمایه‌گذاری بین‌المللی از نوع معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه است. معاهده‌ی سرمایه‌گذاری دوجانبه (BIT) توافقی است بین دو کشور در مورد ترویج و حمایت از سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده توسط سرمایه‌گذاران کشورهای مربوطه در قلمرو یکدیگر.

معاهدات با مفاد سرمایه‌گذاری (TIP) انواع مختلفی از معاهدات سرمایه‌گذاری را که معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه نیستند، گرد هم می‌آورد. سه نوع اصلی از این نوع عبارتند از:

۱. معاهدات اقتصادی گسترده که شامل تعهداتی است که معمولاً در معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه یافت می‌شود (مانند یک توافقنامه‌ی تجارت آزاد شامل یک فصل در مورد سرمایه‌گذاری).

۲. معاهدات با مقررات محدود مرتبط با سرمایه‌گذاری (مثلاً فقط موارد مربوط به استقرار سرمایه‌گذاری یا انتقال رایگان وجوه مرتبط با سرمایه‌گذاری).

۳. معاهداتی که فقط حاوی بندهای «چارچوبی» هستند، مانند موارد همکاری در زمینه سرمایه‌گذاری یا دستوری برای مذاکرات آتی در مورد مسائل سرمایه‌گذاری.

عربستان سعودی با ۲۵ کشور معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه (BIT) امضا کرده است. همچنین با برخی کشورها معاهدات با مفاد سرمایه‌گذاری دارد که در جداول ذیل آورده شده است.

¹ International investment agreements

² bilateral investment treaties

³ treaties with investment provisions

جدول ۳. معاهدات سرمایه گذاری دوجانبه عربستان با سایر کشورها

ردیف	عنوان	وضعیت	کشور شریک	تاریخ امضا	تاریخ اجرا
۱	Iraq - Saudi Arabia BIT (2019)	امضا شده (اجرایی نشده است)	عراق	17/04/2019	
۲	Jordan - Saudi Arabia BIT (2017)	امضا شده (اجرایی نشده است)	اردن	27/03/2017	
۳	Japan - Saudi Arabia BIT (2013)	اجرایی	ژاپن	30/04/2013	07/04/2017
۴	Saudi Arabia - Uzbekistan BIT (2011)	اجرایی	ازبکستان	06/06/2011	24/01/2014
۵	Czech Republic - Saudi Arabia BIT (2009)	اجرایی	چک	18/11/2009	13/03/2011
۶	Belarus - Saudi Arabia BIT (2009)	اجرایی	بلاروس	20/07/2009	07/08/2010
۷	Saudi Arabia - Ukraine BIT (2008)	اجرایی	اوکراین	09/04/2008	18/02/2009
۸	Saudi Arabia - Sweden BIT (2008)	اجرایی	سوئد	11/03/2008	01/10/2009
۹	Saudi Arabia - Turkey BIT (2006)	اجرایی	ترکیه	08/08/2006	05/02/2010
۱۰	Saudi Arabia - Singapore BIT (2006)	اجرایی	سنگاپور	10/04/2006	05/10/2007
۱۱	Saudi Arabia - Spain BIT (2006)	اجرایی	اسپانیا	09/04/2006	14/12/2016
۱۲	Saudi Arabia - Switzerland BIT (2006)	اجرایی	سوئیس	01/04/2006	09/08/2008
۱۳	India - Saudi Arabia BIT (2006)	خاتمه یافته	هند	25/01/2006	20/05/2008
۱۴	Philippines - Saudi Arabia BIT (2005)	امضاشده (اجرایی نشده است)	فیلیپین	02/10/2005	
۱۵	Azerbaijan - Saudi Arabia BIT (2005)	اجرایی	آذربایجان	09/03/2005	20/05/2011
۱۶	Indonesia - Saudi Arabia BIT (2003)	اجرایی	اندونزی	15/09/2003	05/07/2004
۱۷	France - Saudi Arabia BIT (2002)	اجرایی	فرانسه	26/06/2002	18/03/2004
۱۸	Korea, Republic of - Saudi Arabia BIT (2002)	اجرایی	کره جنوبی	04/04/2002	19/02/2003
۱۹	Austria - Saudi Arabia BIT (2001)	اجرایی	اتریش	30/06/2001	25/07/2003

11/06/2004	22/04/2001	اتحادیه اقتصادی بلژیک- لوکزامبورگ	اجرائی	BLEU (Belgium- Luxembourg Economic Union) - Saudi Arabia BIT (2001)	۲۰
	31/10/2000	تایوان	امضا شده (اجرائی نشده است)	Saudi Arabia - Taiwan Province of China BIT (2000)	۲۱
28/12/2001	25/10/2000	مالزی	اجرائی	Malaysia - Saudi Arabia BIT (2000)	۲۲
08/01/1999	29/10/1996	آلمان	اجرائی	Germany - Saudi Arabia BIT (1996)	۲۳
22/05/1998	10/09/1996	ایتالیا	اجرائی	Italy - Saudi Arabia BIT (1996)	۲۴
01/05/1997	29/02/1996	چین	اجرائی	China - Saudi Arabia BIT (1996)	۲۵

جدول ۴. معاهدات با مفاد سرمایه‌گذاری (TIP) عربستان و سایر کشورها

ردیف	عنوان	وضعیت	شرکا	تاریخ امضا	تاریخ اجرا
۱	GCC - Peru Framework Agreement (2012)	امضا شده (اجرائی نشده است)	پرو	01/10/2012	
۲	GCC - United States Framework Agreement (2012)	امضا شده (اجرائی نشده است)	آمریکا	25/09/2012	
۳	GCC - EFTA FTA (2009)	اجرائی	انجمن تجارت آزاد اروپا (EFTA)	22/06/2009	01/07/2014
۴	GCC - Singapore FTA (2008)	اجرائی	سنگاپور	15/12/2008	01/09/2013
۵	GCC - India Framework Agreement (2004)	امضا شده (اجرائی نشده است)	هند	25/08/2004	
۶	GCC - Lebanon FTA (2004)	امضا شده (اجرائی نشده است)	لبنان	11/05/2004	
۷	Saudi Arabia - US TIFA (2003)	اجرائی	آمریکا	31/07/2003	31/07/2003
۸	Egypt - Saudi Arabia (1990)	اجرائی	مصر	13/03/1990	18/12/1990

01/01/1990	15/06/1988	اتحادیه اروپا	اجرائی	EC - GCC Cooperation Agreement (1988)	۹
01/12/1981	11/11/1981		اجرائی	GCC Economic Agreement (1981)	۱۰
02-1988	05/06/1981		اجرائی	OIC Investment Agreement (1981)	۱۱
07/09/1981	26/11/1980		اجرائی	Arab Investment Agreement (1980)	۱۲
29/08/1970	29/08/1970		اجرائی	Arab League Investment Agreement (1970)	۱۳

۵ صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان

۱,۱ اهداف و چشم‌انداز

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی^۱ (PIF) یکی از بزرگترین صندوق‌های ثروت دولتی جهان است که دارایی‌های تحت مدیریت آن در سال ۲۰۲۲ حدود ۶۲۰ میلیارد دلار بوده است. و مقامات عربستانی پیش‌بینی می‌کنند در سال ۲۰۲۵ به میزان ۱۰۴۰ و در سال ۲۰۳۰ به ۱۹۵۰ میلیارد دلار برسد.

این صندوق در سال ۱۹۷۱ تاسیس و مجموعه‌ای در سطح جهانی متشکل از شرکت‌های متنوع در طیف گسترده‌ای از صنایع و مناطق جغرافیایی ایجاد کرده است. این صندوق برنامه‌ی ۲۰۱۸-۲۰۲۰ را در سال ۲۰۱۷ رونمایی و طی سال‌های مذکور اجرا کرده است و در سال ۲۰۲۰ نیز برنامه‌ی ۲۰۲۱-۲۰۲۵ را اعلام نموده است که در حال اجرا می‌باشد. هدف آن انتقال اقتصاد عربستان از یک اقتصاد وابسته به منابع به یک اقتصاد متنوع، مبتنی بر سرمایه‌گذاری است که در آن دارایی‌های سرمایه‌ای جدید کارآمدتر بوده و قادر به تولید محصول با حاشیه سود بالاتر هستند.

¹ Public Investment Fund

نمودار ۸. دارایی‌های تحت مدیریت صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان شش استخر سرمایه‌گذاری ایجاد کرده است که چهار مورد آن داخلی (۱- هلدینگ سرمایه‌ی سهام سعودی، ۲- توسعه‌ی بخش سعودی، ۳- توسعه املاک و زیر ساخت عربستان سعودی و ۴- پروژه‌های گیگای عربستان) و دو مورد آن بین‌المللی (۵- سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک بین‌المللی و ۶- استخر متنوع بین‌المللی) است.

جدول ۵. استخرهای سرمایه‌گذاری صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان

۱- هلدینگ سرمایه‌ی سهام سعودی

(Saudi Equity Holdings)

- سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و هم‌چنین شرکت‌های غیربورسی است.
- سرمایه‌گذاری‌های مجاز شامل سهام سرمایه‌گذاری در شرکت‌های عربستان و منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا است که می‌تواند شرکت‌های سهامی بورسی یا شرکت‌های خصوصی باشد.
- سرمایه‌گذاری در سایر دارایی‌ها در منطقه‌ها نیز مجاز است.

۲- توسعه‌ی بخش سعودی

(Saudi Sector Development)

- سرمایه‌گذاری شامل بخش‌ها و شرکت‌های جدید و نوظهور اعم از سرمایه‌گذاری مستقیم یا غیرمستقیم است.
- ایجاد دانش و فناوری و فرصت‌های شغلی با محوریت بخش خصوصی در شرکت‌های کوچک و متوسط توسعه و بهبود بخشد.
- هدف ایجاد بخش‌های امیدوارکننده در حوزه‌های مختلف زنجیره ارزش و سرمایه‌گذاری در چنین زمینه‌هایی برای باز کردن رشد بخش خصوصی است.

۳- توسعه املاک و زیرساخت عربستان سعودی

(Saudi Real Estate and Infrastructure Development)

- سرمایه‌گذاری در توسعه املاک و پروژه‌های زیربنایی در عربستان سعودی
- کمک به ارتقای عربستان سعودی به عنوان یک مقصد گردشگری، بهبود معیشت شهری، توسعه زیرساخت‌های اساسی برای حمایت از توسعه اقتصادی و راه‌اندازی بخش‌های مربوطه

۴- گیگا-پروژه های عربستان

(Saudi Giga-Projects)

- پروژه‌های مقیاس بزرگ هستند و اکوسیستم‌های پیچیده
- هدف ایجاد رشد تولید ناخالص داخلی غیرنفتی، ایجاد شغل، توسعه بخش و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی است.

۵- سرمایه‌گذاری های استراتژیک بین‌المللی

(International Strategic Investments)

- سرمایه‌گذاری های بلندمدت بین‌المللی مستقیم و غیرمستقیم از طریق مشارکت های استراتژیک منتخب
- تمرکز بر صنایع آینده
- تقویت روابط با شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران نوآور
- تقویت پیوندها با همتایان بین‌المللی، سرمایه‌گذاران با نفوذ و مدیران

۶- استخر متنوع بین‌المللی

(International Diversified Pool)

- سرمایه‌گذاری در دارایی‌های بین‌المللی نقدشونده و غیرنقد
- تنوع بخشی به سرمایه‌گذاری ها به طور گسترده، در مناطق جغرافیایی، طبقات و بخش های دارایی و به دور از اقتصاد داخلی و صنایع نفت و گاز
- تمرکز بر بازده سرمایه‌گذاری تجاری در بلندمدت

منابع مالی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان از طریق چهار منبع اصلی تامین می‌شود:

- ❖ تزریق سرمایه از طرف دولت
- ❖ ابزارهای وام و بدهی
- ❖ دارایی های دولتی که به PIF منتقل شده است
- ❖ سود انباشته حاصل از سرمایه‌گذاری ها

۱,۲ سرمایه‌گذاری استراتژیک بین‌المللی صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان

استخرهای سرمایه‌گذاری بین‌المللی شامل سرمایه‌گذاری‌هایی است که خارج از عربستان و منطقه منا هستند. صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان ارتباطات عمیقی با سرمایه‌گذاران و شرکای بین‌المللی، مدیران دارایی، بانک‌های سرمایه‌گذاری و شرکت‌های کارگزاری بین‌المللی ایجاد کرده است تا به یکی از بزرگترین موسسات سرمایه‌گذاری در جهان تبدیل شود.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان موفق شده است تا حدودی سرمایه‌گذاری‌های خود را از نظر جغرافیایی در بین طبقات و بخش‌های مختلف دارایی متنوع کند. از نظر جغرافیایی، سرمایه‌گذاری‌های خود را در آمریکای شمالی، اروپا، آسیا، آمریکای لاتین و آفریقا گسترش داده است. همچنین موفق به سرمایه‌گذاری در طبقات مختلف دارایی شده است که شامل سرمایه‌گذاری مستقیم و غیرمستقیم در بازارهای دولتی و خصوصی، سهام، درآمد ثابت، مستغلات، زیرساخت‌ها و غیره است. صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان روی تنوع بخشیدن به سرمایه‌گذاری‌های خود در مراقبت‌های بهداشتی، فناوری، املاک و مستغلات، زیرساخت‌ها، خدمات مصرف‌کننده، حمل و نقل و غیره کار کرده است.

استخر سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک بین‌المللی^۱ (ISI) از زمان آغاز به کار رشد قابل توجهی داشته است. در حال حاضر شامل بسیاری از سرمایه‌گذاری‌های مستقیم و غیرمستقیم بین‌المللی در شرکت‌های در حال رشد، صنایع آینده، و مشارکت‌های استراتژیک، از جمله سرمایه‌گذاری در بزرگترین صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی^۲ است.

این مجموعه سرمایه‌گذاری‌ها شامل سرمایه‌گذاری‌های مقیاس بزرگ در طیفی از شرکت‌های برجسته، نوآور و پیشروان صنعت در سراسر جهان است که به تنوع سرمایه‌گذاری‌های صندوق کمک و در عین حال روابط بلندمدت ایجاد می‌کند، همچنین برند و حضور عربستان را در سطح جهانی گسترش می‌دهد. و به گسترش دامنه و تأثیر جهانی پادشاهی با تمرکز بر صنایع آینده کمک می‌کند. به طور کلی مجموعه سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک بین‌المللی برای حمایت از اهداف استراتژیک صندوق از طریق موارد زیر طراحی شده است:

- ایجاد روابط استراتژیک و مشارکت با شرکت‌های نوآور، مدیران سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران بانفوذ تا به عربستان سعودی اجازه دهد تا دامنه و نفوذ جهانی خود را گسترش دهد.
  - سرمایه‌گذاری در فناوری پیشرفته و/یا شکل دادن به آینده اقتصاد جهانی از طریق امکان رشد و ایجاد بخش‌ها و فرصت‌های جدید.
- نمونه‌هایی از این سرمایه‌گذاری‌ها در ادامه آورده شده است.

¹ international strategic investments

² private equity fund

صندوق چشم‌انداز سافت بانک
(SoftBank Vision Fund)

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی پس از تخصیص ۴۵ میلیارد دلار به سرمایه‌گذار اصلی در صندوق چشم‌انداز سافت بانک تبدیل شد. صندوق چشم‌انداز سافت بانک یک صندوق سرمایه‌گذاری خطرپذیر است که در سال ۲۰۱۷ تأسیس شد و بخشی از گروه سافت بانک است. گروه سافت بانک یک شرکت هلدینگ چندملیتی ژاپنی است که مقر آن توکیو است و بر مدیریت سرمایه‌گذاری تمرکز دارد و توسط ماسایوشی سان، میلیاردر مشهور ژاپنی تأسیس شده است.

این صندوق یکی از بزرگترین صندوق‌های سرمایه‌گذاری متمرکز بر فناوری است که از زمان تأسیس خود به سرمایه‌گذاری در بسیاری از بخش‌های فناوری مانند اینترنت اشیا (IoT)، هوش مصنوعی، فناوری سلامت و فناوری مالی (فین‌تک) می‌پردازد.

برنامه سرمایه‌گذاری زیرساخت ایالات متحده
(US Infrastructure Investment Program)

Blackstone

PIF تا ۲۰ میلیارد دلار به برنامه صندوق زیرساخت بلک‌ستون^۱ که یکی از بزرگترین برنامه‌های صندوق زیرساخت اختصاصی در جهان است، متعهد شده است که عمدتاً هدف آن مدرن‌سازی زیرساخت‌های ایالات متحده است.

صندوق سرمایه‌گذاری مستقیم روسیه
(Russian Direct Investment Fund)

PIF و صندوق سرمایه‌گذاری مستقیم روسیه یک سری توافقنامه برای سرمایه‌گذاری تا سقف ۱۰ میلیارد دلار در پروژه‌های مشترک بین عربستان سعودی و روسیه منعقد کرده‌اند. PIF نزدیک به ۲ میلیارد دلار در

¹ Masayoshi Son

² Health tech

³ Fintech

⁴ Blackstone Infrastructure Fund Program

بخش های مختلف از جمله زیر ساخت ها، تولید، لجستیک و بخش های خرده فروشی سرمایه گذاری کرده است.

برنامه سرمایه گذاری در برزیل
(Investment program in Brazil)

بیانیه مشترکی بین دولت های عربستان سعودی و برزیل در جریان ابتکار سرمایه گذاری آینده در سال ۲۰۱۹ صادر شد. PIF قصد خود را برای سرمایه گذاری تا سقف ۱۰ میلیارد دلار در جمهوری فدرال برزیل اعلام کرد. PIF متعهد به دو صندوق در سهام خصوصی و زیرساخت شده است.

اوبر
(Uber)

Uber

صندوق سرمایه گذاری عمومی 3.5 میلیارد دلار در اوبر سرمایه گذاری کرد. اوبر یک رهبر جهانی در بخش های حمل و نقل و فناوری است.

سرمایه گذاری سهام خصوصی فرانسه
(French Private Equity Investment)

یادداشت تفاهمی با انجمن سرمایه گذاران سرمایه فرانسه (AFIC) در ژوئن ۲۰۱۵ برای سرمایه گذاری ۲ امضا شد که به موجب آن PIF تا پایان سال ۲۰۲۰ در هشت صندوق برای سهام خصوصی، اعتبار و زیرساخت متعهد شد.

پلتفرم های جیو
(Jio Platforms)

جیو پلت فرم خدمات مخابراتی و دیجیتال در هند است. PIF حدود ۱,۵ میلیارد دلار برای به دست آوردن ۲,۳۲ درصد سهام در این شرکت سرمایه گذاری کرده است.

خرده‌فروشی ریلیانس
(Reliance Retail)

خرده‌فروشی ریلیانس بزرگترین خرده‌فروش فیزیکی در هند است. PIF حدود ۱,۳ میلیارد دلار برای به دست آوردن ۲,۰۴٪ سهام در این شرکت سرمایه‌گذاری کرده است.

لوسید موتورز
(Lucid Motors)

این صندوق در بازار وسایل نقلیه الکتریکی به علت رشد روز افزون که ناشی از پیشرفت‌های تکنولوژیکی و تقاضای مصرف‌کنندگان برای حمل‌ونقل سبزتر است سرمایه‌گذاری کرده است. این صندوق گروه لوسید را که ستاره‌ای در حال ظهور با جاه‌طلبی‌های بزرگ برای تسلط بر بخش لوکس بازار بوده است برای سرمایه‌گذاری ۲,۸ میلیارد دلاری انتخاب کرده است.

آکور اینوست
(AccorInvest)

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی با گروهی دیگر از سرمایه‌گذاران سهام ۵۵ درصدی در آکور اینوست به قیمت ۵,۳۳ میلیارد دلار بدست آوردند. این شرکت مالک و اپراتور صدها هتل در سراسر جهان است که عمدتاً بر اروپا متمرکز است.

بابیلون هلت
(Babylon Health)

در سال ۲۰۱۹، PIF در بابیلون هلت، یک شرکت پزشکی از راه دور که خدمات بهداشتی درمانی مجازی در دسترس و مقرون به صرفه را در بریتانیا، ایالات متحده و تعدادی از کشورهای جهان ارائه می‌دهد، سرمایه‌گذاری کرد.

مجیک لپ
(Magic Leap)

مجیک لپ یک شرکت فناوری واقعیت افزوده مستقر در آمریکاست. PIF سرمایه‌گذار بزرگ در این شرکت است.

۱,۳ پروژه های گیگا

بخش سرگرمی در حال رشد عربستان سعودی فرصت‌هایی را برای سرمایه‌گذاری خارجی فراهم می‌کند. در کشوری که زمانی بیشتر سرگرمی‌های عمومی ممنوع بود، دولت عربستان سعودی اکنون به طور مرتب از برنامه های سرگرمی، از جمله کنسرت‌های زنده، مسابقات ورزشی، و سایر اجراهای عمومی حمایت مالی و ترویج می‌کند. مخاطبان بسیاری از این رویدادها اکنون دارای زنان و مردانی هستند که نشان‌دهنده پایگاه مصرف‌کننده بزرگتری است. علاوه بر بازگشایی سینماها در سال ۲۰۱۸، دولت عربستان سعودی میزبان مسابقات فرمول یک و فرمول E، مسابقات حرفه‌ای گلف و تنیس، و مسابقه قهرمانی بوکس سنگین وزن جهان بوده است. سازمان سرگرمی عمومی عربستان سعودی ابتکار فصول سعودی را در سال ۲۰۱۹ راه اندازی کرد که میزبان رویدادهای گردشگری و فرهنگی در هر یک از ۱۱ منطقه این کشور بود. دومین تکرار فصول عربستان در اکتبر ۲۰۲۱ پس از توقفی به دلیل کووید آغاز شد. فصل ریاض بیش از ۱۵ میلیون نفر را جذب کرد و بیش از ۱۲۰۰ شرکت در آن شرکت کردند و ۱۵۰۰۰۰ فرصت شغلی را فراهم کردند. این برنامه شامل بیش از ۷۵۰۰ رویداد سرگرمی، از جمله کنسرت های عربی و بین‌المللی، نمایشگاه‌های بین‌المللی، نمایش‌های تئاتر و مسابقات کشتی بود. این طرح همچنین دارای ۲۰۰ رستوران و ۷۰ کافی شاپ در ۱۴ منطقه تفریحی در سراسر ریاض بود.

دولت عربستان سعودی همچنین به دنبال سرمایه‌گذاری خارجی برای "شهرهای اقتصادی" و "پروژه های گیگا" خود است که در مراحل مختلف ساخت‌وساز هستند. این پروژه‌ها توسعه‌هایی در مقیاس بزرگ و مستقل در مناطق مختلف هستند که بر صنایع خاصی مانند فناوری، انرژی، لجستیک، گردشگری، سرگرمی و زیرساخت تمرکز دارند. برخی از این پروژه‌ها در ادامه آورده شده است.

نئوم (NEOM)

نئوم یک پروژه توسعه بلندمدت ۵۰۰ میلیارد دلاری برای ساختن یک "منطقه اقتصادی مستقل" و شهری در شمال غربی عربستان سعودی. هدف این طرح ایجاد ۳۸۰۰۰۰ شغل و کمک ۴۸ میلیارد دلاری به تولید ناخالص داخلی تا سال ۲۰۳۰ است.

استراتژی آن حول توسعه ۱۶ بخش مختلف می چرخد: انرژی، آب، تحرک، بیوتکنولوژی، غذا، تولید، رسانه، فرهنگ سرگرمی و مد، فناوری و دیجیتال، گردشگری، ورزش، طراحی و ساخت و ساز، خدمات، سلامت و رفاه، آموزش و زیست پذیری است. این پروژه شامل سه بخش است:

- ❖ **The Line**: یک شهر هوشمند شهری به طول ۱۷۰ کیلومتر است که نه ماشین، نه خیابان و نه انتشار کربن خواهد داشت. این شهر در تلاش است تا محیطی جذاب برای مخترعان، کارآفرینان و سرمایه گذاران ایجاد کند.
- ❖ **Oxagon**: مرکز اقتصادی و صنعتی نئوم با تمرکز بر نوآوری، تحقیق و فناوری. این بنا که در ساحل ساخته می شود، شامل بزرگترین سازه شناور جهان خواهد بود.
- ❖ **Trojena**: مقصد کوهستانی نئوم که مناظر طبیعی و توسعه یافته را در هم می آمیزد. این پروژه شامل یک دریاچه دست ساز، یک ذخیره گاه حیات وحش و یک پیست اسکی خواهد بود.

روشن

(ROSHN)

ROSHN

شرکت روشن یکی از بزرگترین توسعه دهندگان ملی متخصص در زمینه املاک و ساختمان های اجتماعی است که هدف آن افزایش نرخ مالکیت خانه در بین شهروندان سعودی به ۷۰٪ است.

¹ Livability

توسعه دریای سرخ
(Red Sea Global)

پروژه دریای سرخ، یک تجربه مجلل در بخش گردشگری در مجمع الجزایر در امتداد سواحل غربی عربستان است که ترکیبی از طبیعت، فرهنگ و ماجراجویی است. این پروژه با هدف بهبود موقعیت عربستان در چشم‌انداز گردشگری جهانی طراحی شده است. هدف آن ایجاد ۷۰ هزار شغل و جذب یک میلیون گردشگر در سال است.

شرکت توسعه دریای سرخ قرارداد مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) با شرکت آکوا پاور امضا کرده است تا خدمات آب و تصفیه فاضلاب، تولید انرژی خورشیدی و بادی، و ساخت بزرگترین ایستگاه ذخیره باتری در جهان را انجام دهد.

أمالا
(AMAALA)

شرکت أمالا برای توسعه و مدیریت استراحتگاه‌های أمالا در دریای سرخ، به عنوان یک مقصد توریستی فوق لوکس متخصص در توانبخشی، بهداشت و درمان تاسیس شده است و پیش بینی می‌شود بیش از ۲۵۰۰ اتاق هتل لوکس و ۷۰۰ ویلا را شامل شود.

¹ ACWA Power

قیدیه

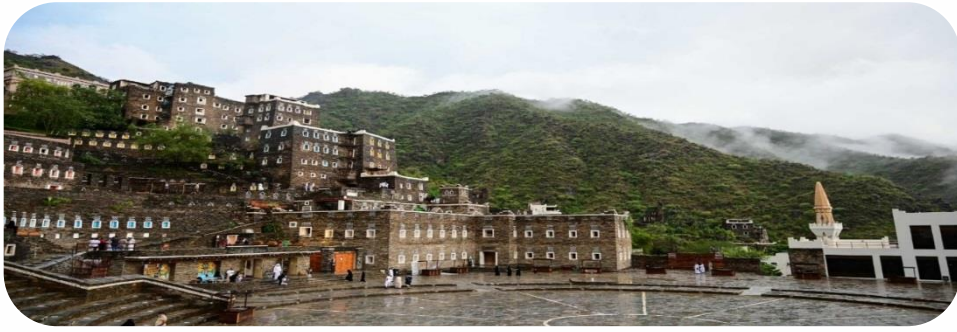
(Qiddiya)

شرکت سرمایه گذاری قیدیا در حال توسعه قیدیه، پایتخت سرگرمی، ورزش و هنر عربستان سعودی است. قیدیا هدف اقتصادی و اجتماعی دوگانه ای دارد که برای پیشبرد تنوع اقتصادی و باز کردن مسیرهای حرفه ای جدید و در عین حال غنی سازی زندگی جوانان در عربستان سعودی هدف گذاری شده است.

قیدیه در جنوب غربی ریاض در مکانی به وسعت ۳۳۴ کیلومتر مربع واقع شده است. فاز یک قرار است در سال ۲۰۲۳ افتتاح شود. ایجاد پارک های موضوعی خانواده پسند، عرصه های ورزشی مناسب برای مسابقات بین المللی؛ آکادمی های ورزش و هنر؛ کنسرت و مکان های تفریحی؛ مسیرهای مسابقه برای علاقه مندان به ورزش موتوری؛ فعالیت های فضای باز و ماجراجویی در کنار تجربیات طبیعت و محیط زیست؛ و فعالیت های تاریخی، فرهنگی و آموزشی پیش بینی شده است.

اسیر (Asir): یک پروژه ۱۳ میلیارد دلاری برای توسعه منطقه جنوب غربی اسیر به یک مرکز گردشگری جهانی با هدف جذب بیش از ۱۰ میلیون بازدید کننده تا سال ۲۰۳۰

دیریه

(Diriyah)

شرکت دیریه مسئول توسعه پروژه دیریه، زادگاه پادشاهی عربستان سعودی و مهمترین مقصد تاریخی، فرهنگی و سبک زندگی آن است. مأموریت شرکت دیریه توسعه دیریه و بازیابی موقعیت آن به عنوان یک مقصد مهم جهانی و یکی از بزرگترین مکان‌های تجمع در جهان است.

دیریه پروژه ای ۵۰ میلیارد دلاری که دیریه، حومه ریاض را به یک مقصد برتر برای فرهنگ و میراث، سرگرمی، مهمان نوازی، خرده فروشی و آموزش تبدیل می کند.

منطقه مالی ملک عبدالله

(King Abdullah Financial District (KAFD))

منطقه مالی ملک عبدالله (KAFD) شامل بیش از ۷۰ برج، ساختمان اداری، مسکونی و هتل با بالاترین استانداردهای بین‌المللی خواهد بود که بزرگترین آنها برج ۳۸۰ متری PIF با ۷۷ طبقه است.

این منطقه یک مکان برای تجارت خواهد بود که مناطقی را برای فعالیت‌های فرهنگی و سرگرمی از جمله سینما، نمایش‌های تئاتر و رویدادهای سرگرمی فراهم می‌کند.

برای جذب گردشگران به این سایت‌های جدید، دولت عربستان سعودی ویزای گردشگری جدیدی را در سال ۲۰۱۹ برای مسافران غیرمذهبی معرفی کرد و در پذیرش مسافران خارجی سهل‌گیری پیش گرفت. دولت عربستان سعودی سرمایه‌گذاری‌های خصوصی را از طریق صندوق توسعه گردشگری خود که سرمایه اولیه آن ۴ میلیارد دلار است و برنامه کفاح که ضمانت‌های وام تا سقف ۴۰۰ میلیون دلار را ارائه می‌دهد، تسهیل می‌کند. علاوه بر این، صندوق گردشگری تفاهم‌نامه‌هایی را با بانک‌های محلی برای تامین مالی پروژه‌هایی به ارزش ۴۰ میلیارد دلار برای تحریک سرمایه‌گذاری گردشگری و افزایش سهم این بخش در تولید ناخالص داخلی امضا کرده است.

آکوا پاور
(ACWA Power)

صندوق سرمایه گذاری عمومی از سال ۲۰۱۸ حامی و سرمایه گذار در شرکت آکوا پاور بوده است و ۵۰ درصد سهام آن را کسب کرده است. آکوا پاور در سال

۲۰۰۴ تا سیس و یک توسعه دهنده، سرمایه گذار و اپراتور پیشر و تولید برق و نیروگاه های نمک زدایی آب در ۱۲ کشور تبدیل شده است و با تأمین برق و آب به طور قابل اعتماد، مسئولانه و در مسیر انتقال به سمت آینده ای پاک تر، سبزتر و کم هزینه حرکت می کند. سرمایه گذاری این شرکت حدود ۷۵ میلیارد دلار تا به حال بوده است.

شرکت امنیت اطلاعات علم
(Elm Information Security Company)

شرکت امنیت اطلاعات علم در ۱۹۸۸ تاسیس شده است و در ۲۰۰۷ به یک شرکت سهامی متعلق به PIF تبدیل شد. این شرکت مجموعه ای از راه حل های تکنولوژیکی،

محصولات الکترونیکی و خدمات مشاوره ای را علاوه بر راه حل هایی برای برون سپاری دیجیتال ارائه می دهد.

شرکت سرمایه گذاری عربستان سعودی
(Saudi Arabian Investment Company)

شرکت سرمایه گذاری عربستان سعودی در ۲۰۰۹ با سرمایه ۲۰ میلیارد ریال سعودی به مالکیت PIF در آمد. استراتژی این شرکت مبتنی بر سرمایه گذاری بلندمدت، محلی و بین المللی است. و بر سرمایه گذاری های رشد خصوصی و در مراحل مختلف، از مرحله سرمایه گذاری فرشته تا مرحله پس از عرضه اولیه عمومی تمرکز دارد.

شرکت ملی تدارکات

(National Unified Procurement Company)

PIF دارای ۱۰۰٪ مالکیت در شرکت تدارکات یکپارچه ملی (NUPCO) است که موظف به ارائه خدمات تدارکاتی و لجستیکی برای ایمن سازی تجهیزات دارویی و

^۱ ACWA Power

تجهیزات پزشکی برای بخش بهداشت است. این شرکت در تلاش است تا با سرمایه گذاری در زیرساخت های لجستیک و دیجیتال، کارایی هزینه های دولت در بخش سلامت را افزایش دهد و در عین حال از فرصت های سرمایه گذاری برای بومی سازی صنایع دارویی استفاده کند.

شرکت نون

(noon Company)

نون یک اکوسیستم دیجیتالی از محصولات و خدمات است که به توسعه و گسترش بخش تجارت الکترونیک کمک می کند و ۵۰ درصد از سهام آن متعلق به PIF است. خدمات آن به بیش از ۱۲۰ شهر و استان در عربستان، امارات متحده عربی و مصر گسترش یافته است. این شرکت پلتفرم محلی را راه اندازی کرده است تا از شرکت های کوچک و متوسط با تبلیغات محصولات خود در این پلتفرم حمایت کند و دسترسی آنها به بخش های جدید مشتریان را گسترش دهد.

شرکت فناوری اطلاعات عربستان

(The Saudi Information Technology Company)

این شرکت متعلق به PIF است و موظف به ارائه خدمات و راه حل های دیجیتال و سایبری است. این شرکت از طریق خدمات و راه حل های خود به غنی سازی محتوای محلی در صنایع دیجیتال، امنیت سایبری و علم داده با ایفای نقش خود به عنوان مشاور پیشرو برای ارگان های دولتی بزرگ و سایر نهادهای حیاتی ملی کمک می کند.

صنایع نظامی عربستان سعودی

(Saudi Arabian Military Industries)

صنایع نظامی عربستان سعودی (SAMI) در ۲۰۱۷ برای حمایت از دستیابی به اهداف چشم انداز ۲۰۳۰ ایجاد شد تا کاتالیزوری در باز کردن قفل بخش صنایع نظامی، هدایت هزینه های بومی سازی شده، و انتقال قابلیت ها و دانش کلیدی به عربستان سعودی باشد. این شرکت بر فناوری های نوآورانه متکی است و بر سیستم های هوافضا، سیستم های زمینی، تسلیحات، موشک ها، الکترونیک دفاعی و فناوری های جدید متمرکز است. این شرکت توافق نامه ای را برای راه اندازی یک سرمایه گذاری مشترک با شرکت آمریکایی لاکهید مارتین به منظور افزایش قابلیت های دفاعی و تولیدی عربستان در سال ۲۰۲۱ امضا کرد.

شرکت ریفاینانس املاک و مستغلات عربستان
(Saudi Real Estate Refinance Company)

SRC در سال ۲۰۱۷ تأسیس شد تا بخش املاک و مستغلات را با امکان دادن به وام دهندگان برای ارائه راه حل های تامین مالی بلندمدت که به افزایش مالکیت خانه کمک می کند، احیا کند. SRC اولین شرکتی است که مجوز ریفاینانس املاک و مستغلات را دریافت کرد.

شرکت ملی خدمات انرژی
(The National Energy Services Company)

PIF شرکت خدمات انرژی ملی را با هدف حمایت از بخش بهره وری انرژی و ایجاد یک اقتصاد متنوع و پایدار تأسیس کرد.

شرکت سرمایه گذاری بازیافت عربستان
(Saudi Investment Recycling Company)

شرکت بازیافت سرمایه گذاری عربستان سعودی برای کمک به رشد تولید ناخالص داخلی، ایجاد فرصت های شغلی و بهبود اقتصاد عربستان از طریق توسعه بخش بازیافت تأسیس شد.

شرکت هلیکوپتر
(The Helicopter Company)

اولین شرکتی است که خدمات هلیکوپتر را در پادشاهی برای رفع نیازهای مختلف (خدمات حمل و نقل پزشکی هوایی، حمل و نقل خصوصی، علائم هوایی و عکاسی) ارائه می دهد.

شرکت سرمایه گذاری سرگرمی عربستان
(Saudi Entertainment Ventures Company (SEVEN))

یک شرکت PIF که با مشارکت AMC (بزرگترین اپراتور سینما در جهان) در تلاش است تا پتانسیل بخش سرگرمی در پادشاهی را باز کند، SEVEN اولین مجوز فعالیت سینماها را در سال ۲۰۱۸ دریافت کرد و در همان سال اولین سینما را افتتاح کرد. این شرکت به دنبال افتتاح سالن های بیشتر است.

شرکت صندوق صندوق های جده

(Jada Fund of Funds Company)

جادا با هدف افزایش فرصت‌ها برای دسترسی شرکت‌های کوچک و متوسط به سرمایه از طریق سرمایه‌گذاری در صندوق‌های سهام خصوصی^۱ و سرمایه‌گذاری خطرپذیر تأسیس شد.

شرکت SAFE

(SAFE Company)

هدف این شرکت توسعه بخش امنیتی با ارائه مجموعه‌ای از خدمات مطابق با استانداردها و فناوری‌ها است.

موسسه ابتکار سرمایه‌گذاری آینده

(Future Investment Initiative Institute (FII Institute))

ابتکار سرمایه‌گذاری آینده در سال ۲۰۱۷ راه اندازی شد. این ابتکار PIF را برای تبدیل شدن به یک نهاد مؤثر و تأثیرگذار در راستای روندهای سرمایه‌گذاری جهانی در بخش‌های مختلف اقتصادی تقویت می‌کند. از سال ۲۰۱۷، بیش از ۵۵۰ سخنران با بیش از ۱۳۰۰۰ شرکت‌کننده دعوت شده‌اند و در سال ۲۰۱۹، این ابتکار موفق شد به یکی از سه رویداد اقتصادی برتر جهان تبدیل شود.

۱,۵ منطقه منا

بانک عرب (امان)

(Arab Bank (Amman))

بانک عرب که مقر آن در امان، اردن است، دارای یکی از بزرگترین شبکه‌های بانکی جهانی عرب با بیش از ۶۰۰ شعبه در پنج قاره است. شبکه گسترده بانک عرب بازارها و مراکز مالی کلیدی مانند لندن، دبی، سنگاپور، شانگهای، ژنو، پاریس، فرانکفورت، سیدنی و بحرین را پوشش می‌دهد. بانک عرب دارای شرکت خواهر، شرکت‌های تابعه و زیرمجموعه می‌باشد.

¹ private equity

صندوق سرمایه‌گذاری عربستان سعودی
(The Saudi Jordanian Investment Fund)

صندوق سرمایه‌گذاری عربستان سعودی (SJIF) یک شرکت سهامی عام محدود مستقر در امان، اردن است. که در سال ۲۰۱۷ توسط صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان سعودی و ۱۶ بانک تجاری و اسلامی اردن تشکیل شد.

بانک بین‌المللی خلیج فارس
(Gulf International Bank (GIB))

در ۲۰۱۹ بانک بین‌المللی خلیج فارس - عربستان سعودی با تبدیل شعبه‌های موجود بانک بین‌المللی خلیج فارس در این کشور که به مدت ۲۰ سال در عربستان سعودی فعالیت می‌کردند، به یک بانک محلی تشکیل

شد. هدف GIB عربستان سعودی این است که شریک خدمات مالی ترجیحی باشد و راه حل‌های بانکی سفارشی را به مشتریان گسترده‌ای در پادشاهی عربستان سعودی و فراتر از آن ارائه دهد. این شامل بانکداری عمده فروشی و سرمایه‌گذاری، مدیریت دارایی و بانکداری خرده فروشی است.

بانک عرب (سوئیس)
(Arab Bank (Switzerland))

بانک عرب سوئیس در سال ۱۹۶۲ تأسیس شد و تقریباً ۱۹۳۱۶ سهامدار دارد که عمدتاً در خاورمیانه هستند.

اسما کپیتال
(ASMA Capital)

یک شرکت مدیریت دارایی چند صندوقی است که طبق قوانین پادشاهی بحرین ثبت شده است.

بانک ملی عربستان
(The Saudi National Bank (SNB))

عربستان سعودی با داشتن اقتصاد و بخش مالی بزرگ در منطقه، به یک موسسه مالی نیاز داشت و بانک ملی عربستان را از طریق ادغام بانک تجاری ملی (NCB) و گروه مالی سامبا در آوریل ۲۰۲۱ تشکیل داده است، با هدف کمک به کارآفرینان محلی

برای سرمایه‌گذاری، فرصت‌های رشد کسب و کار داخلی و بین‌المللی و حمایت از تحقق اهداف ویسون 2030. SNB با بیش از ۹۱۴ میلیارد SAR (۲۴۴ میلیارد دلار) در کل دارایی و بیش از ۱۲,۷ میلیارد SAR (۳,۳۸ میلیارد دلار) درآمد خالص در سال ۲۰۲۱، تقریباً ۲۵٪ از بازارهای بانکی خرده‌فروشی و عمده‌فروشی عربستان را تشکیل می‌دهد.

شرکت قهوه عربستان سعودی

(Saudi Coffee Company (SCC))

شرکت قهوه عربستان سعودی با هدف افزایش موقعیت عربستان در صنعت جهانی قهوه در سال ۲۰۲۲ تأسیس شده است، قصد دارد در تولید، تبلیغ و بازاریابی دانه‌های قهوه معروف جهان، Coffea Arabica، در سراسر جهان تبدیل شود.

شرکت سعودی برای هوش مصنوعی

(Saudi Company for Artificial Intelligence)

در سال ۲۰۲۱ تأسیس شد و به عنوان بازوی PIF در بخش هوش مصنوعی و فناوری‌های نوظهور عمل می‌کند تا از استراتژی و اولویت‌های ملی خود برای نوآوری در بخش فناوری پشتیبانی کند و عربستان سعودی را به عنوان یک قطب رقابتی جهانی برای فناوری‌های پیشرفته قرار دهد.

گروه بوتیک

(Boutique Group)

گروه بوتیک در سال ۲۰۲۲ تأسیس شد و یک شرکت مهمان‌نوازی است که کاخ‌های تاریخی و فرهنگی را به هتل‌های بوتیک فوق‌العاده لوکس تبدیل می‌کند.

۶ عربستان و ابتکار کمربند و راه (BRI) چین

از زمان پیشنهاد ابتکار کمربند و راه (BRI) توسط «شی جین پینگ» رئیس‌جمهور چین در پاییز ۲۰۱۳، هماهنگی استراتژی‌های توسعه بین چین و سایر کشورها در چارچوب BRI، به یک اولویت در دستور کار سیاست خارجی چین تبدیل شده است. در آوریل ۲۰۱۶، عربستان سعودی برنامه ملی اصلاحات اقتصادی خود را با عنوان چشم‌انداز ۲۰۳۰ اعلام کرد که به طور رسمی در اجلاس سال ۲۰۱۶ گروه بیست (G20) در هانگژو چین توسط ولیعهد سعودی محمد بن سلمان ارائه شد. بعدها، چین و عربستان سعودی برای ترویج همسویی BRI و چشم‌انداز ۲۰۳۰، یک کمیسیون همکاری در سطح بالا را ایجاد کردند.

از زمان برقراری روابط دیپلماتیک بین چین و عربستان در سال ۱۹۹۰، پیشرفت‌های زیادی در زمینه‌های مختلف همکاری حاصل شده است. در سال ۲۰۰۸، دو کشور توافق کردند که روابط دوجانبه خود را به یک مشارکت استراتژیک ارتقا دهند. در سال ۲۰۱۳، چین به بزرگترین شریک تجاری عربستان سعودی تبدیل شد. در ژانویه ۲۰۱۶، رئیس‌جمهور چین شی جین‌پینگ طی یک سفر دولتی به عربستان سعودی، توافق دوجانبه‌ای ایجاد کرد که هر دو طرف یک مشارکت استراتژیک جامع را ایجاد کنند. در مارس ۲۰۱۷، ملک سلمان پادشاه عربستان سعودی متقابلاً از پکن بازدید کرد. چین از حمایت عربستان سعودی در مورد BRI قدردانی کرد و از مشارکت مشترک آن در ساخت کمربند و راه استقبال کرد. متقابلاً، چین حمایت خود را از پیگیری چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان سعودی و همچنین تمایل خود برای کمک به اقتصاد متنوع عربستان سعودی را ابراز کرد.

عربستان سعودی در سال‌های اخیر روابط اقتصادی و دیپلماتیک خود را با چین تحت BRI به شدت توسعه داده است و به دنبال ایفای نقش فعالانه در ارتقای همکاری‌های متقابل تحت چارچوب BRI است و می‌خواهد به عنوان یک کانال کلیدی برای همکاری‌های اقتصادی و تجاری چین و آفریقا نیز فعالیت کند.

چین و عربستان سعودی همکاری‌های دوجانبه را در بسیاری از زمینه‌های مهم آغاز کرده‌اند. اول از همه، تعامل مکرر بین رهبران هر دو کشور، هماهنگی موفق سیاست را میسر می‌کند. در ۲۰۱۶، دولت چین اولین سند سیاست عربی چین را منتشر کرد که به بررسی توسعه می‌پرداخت و اصول راهنمای روابط چینی‌ها و سعودی‌ها را نشان می‌داد، و طرحی را برای همکاری برد-برد تنظیم کرد.

پس از پیشنهاد و ارائه چشم‌انداز ۲۰۳۰ در اجلاس سران جی ۲۰ هانگژو در سال ۲۰۱۶، چین و عربستان سعودی یک کمیسیون مشترک سطح بالا برای تعامل استراتژیک BRI و چشم‌انداز ۲۰۳۰ ایجاد کردند. پس از آن، شش کمیسیون فرعی مسئول سیاست و دیپلماسی، کمربند و جاده، برنامه‌های همکاری سرمایه‌گذاری کلیدی، انرژی، تجارت و سرمایه‌گذاری، فرهنگ، فناوری و گردشگری زیر نظر کمیسیون

مشترک تشکیل شد. هدف کمیسیون سطح بالا اجرای اجماع به دست آمده توسط رئیس جمهور شی و ملک سلمان از طریق تقویت همکاری های دوجانبه در زمینه های مختلف است.

عربستان سعودی به دلیل موقعیت استراتژیک خود به عنوان قطب آسیا، اروپا و آفریقا به دنبال آن است تا از طریق مشارکت در BRI چین، یکپارچگی در خاورمیانه و جهان را به طور کلی ارتقا دهد، بازارهای داخلی و بین‌المللی را بیشتر به هم متصل کند و به هدف خود برای تبدیل شدن به یک نقطه اتکا در امتداد زنجیره تامین دریای سرخ دست یابد.

از سال ۲۰۱۳، مشارکت در قالب ابتکار کمربند و راه به ۹۶۲ میلیارد دلار رسیده است که حدود ۳۸۹ میلیارد دلار آن در قالب سرمایه‌گذاری و ۵۷۳ میلیارد دلار در قالب تامین مالی بوده است. چین در سال ۲۰۲۲ ۳۲,۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری و ۳۵,۳ میلیارد دلار تامین مالی کرده است. عربستان بعد از مجارستان که موفق به جذب ۷,۶ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری چینی شده است با جذب ۵,۶ میلیارد دلار در رتبه دوم قرار دارد.

سرمایه‌گذاری چین در زمینه گازی در سال ۲۰۲۲ به میزان ۴,۸ میلیارد دلار رسیده است که ۴,۶ میلیارد دلاری در شرکت خطوط لوله گاز آرامکو در عربستان سعودی بوده است.

با تجزیه و تحلیل تعامل انرژی چین در کشورهای مختلف BRI، متوجه می‌شویم که عربستان سعودی بیشترین مشارکت انرژی در سال ۲۰۲۲ (۵,۴ میلیارد دلار) را دریافت کرده است. با مشارکت قوی چین در عربستان سعودی، از جمله همکاری در پروژه های خورشیدی، مانند پروژه ۲۱۰ میلیون دلاری با جینکو سولار^۱ عربستان سعودی از رتبه ششم مشارکت انرژی تجمعی BRI در سال ۲۰۲۱ به رتبه سوم در سال ۲۰۲۲ ارتقا یافته است.

شرکت نفت عربستان سعودی (آرامکو) و یک کنسرسیوم سرمایه‌گذار بین‌المللی، به رهبری شرکت های وابسته به بلک راک و حسنا (Hassana)، در قرارداد اجاره و leaseback (که قبلا در ۶ دسامبر ۲۰۲۱ اعلام شده بود) همکاری می‌کنند. این کنسرسیوم متشکل از سرمایه‌گذاران پیشرو از جمله، Keppel Infrastructure Trust، صندوق جاده ابریشم، و China Merchants Capital است. عربستان سعودی همچنین در پروژه های خورشیدی، مانند پروژه ۲۱۰ میلیون دلاری با Jinko Solar همکاری داشت.

¹ Jinko Solar